Laborator 09 - Thread-uri Windows

Materiale ajutătoare

- lab09-slides.pdf [http://elf.cs.pub.ro/so/res/laboratoare/lab09-slides.pdf]
- lab09-refcard.pdf [http://elf.cs.pub.ro/so/res/laboratoare/lab09-refcard.pdf]

Nice to read

WSP4 - Chapter 7, Threads and Scheduling

Crearea firelor de execuție

Pentru a lansa un nou fir de execuție, există funcțiile CreateThread [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682453%28VS.85%29.aspx] și CreateRemoteThread [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682437%28v=VS.85%29.aspx] (a doua fiind folosită pentru a crea un fir de execuție în cadrul altui proces decât cel curent). Aici [https://www.codeproject.com/Articles/86215/Remote-Threads-Basics-Part-1] găsiți mai multe informații despre remote threads.

```
hthread = CreateThread(

NULL,
0,
ThreadFunc,
&dwThreadParam,
0,
&dwThreadId
);
```

Parametrul dwStackSize reprezintă mărimea inițială a stivei (în octeți). Sistemul rotunjește această valoare la cel mai apropiat multiplu de dimensiunea unei pagini. Dacă parametrul este 0, noul fir de execuție va folosi mărimea implicită (1 MB). 1pStartAddress este un pointer la funcția ce trebuie executată de către firul de execuție. Această funcție are următorul prototip:

```
DWORD WINAPI ThreadProc(LPVOID lpParameter);
```

unde lpParameter reprezintă datele care sunt pasate firului în momentul execuției. La fel ca pe Linux, se poate transmite un pointer la o structură, care conține toți parametrii necesari. Rezultatul întors poate fi obținut de un alt fir de execuție folosind funcția GetExitCodeThread [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms683190%28VS.85%29.aspx].

Handle și identificator

Firele de execuție pot fi identificate în sistem în 3 moduri:

printr-un HANDLE, obţinut la crearea firului de execuţie, sau folosind funcţia OpenThread
[http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms684335%28VS.85%29.aspx], căreia i se dă ca parametru
identificatorul firului de execuţie:

```
HANDLE OpenThread(
DWORD dwDesiredAccess,
```

```
BOOL bInheritHandle,

DWORD dwThreadId
);
```

- printr-un pseudo-HANDLE, o valoare specială care indică funcțiilor de lucru cu HANDLE-uri că este vorba de HANDLE-ul asociat cu firul de execuție curent (obținut, de exemplu, apelând GetCurrentThread [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms683182%28VS.85%29.aspx]). Pentru a converti un pseudo-HANDLE într-un HANDLE veritabil, trebuie folosită funcția DuplicateHandle [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms724251%28VS.85%29.aspx]. De asemenea, nu are sens să facem CloseHandle [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms724211%28VS.85%29.aspx] pe un pseudo-HANDLE. Pe de altă parte, handle-ul obținut cu DuplicateHandle [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms724251%28VS.85%29.aspx] trebuie închis dacă nu mai este nevoie de el.
- printr-un identificator al firului de execuţie, de tipul DWORD, întors la crearea firului, sau obţinut folosind GetCurrentThreadId [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms683183%28VS.85%29.aspx]. O diferenţă dintre identificator şi HANDLE este faptul că nu trebuie să ne preocupăm să închidem un identificator, pe când la HANDLE, pentru a evita leak-urile, trebuie să apelăm CloseHandle [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms724211%28VS.85%29.aspx].

Handle-ul obținut la crearea unui fir de execuție are implicit drepturi de acces nelimitate. El poate fi moștenit (sau nu) de procesele copil ale procesului curent, în funcție de flag-urile specificate la crearea lui. Prin funcția DuplicateHandle [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms724251%28VS.85%29.aspx], se poate crea un nou handle cu mai puține drepturi. Handle-ul este valid până când este închis, chiar dacă firul de execuție pe care îl reprezintă s-a terminat.

Așteptarea firelor de execuție

Pe Windows, se poate aștepta terminarea unui fir de execuție folosind aceeași funcție ca pentru așteptarea oricărui obiect de sincronizare WaitForSingleObject [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms687032%28VS.85%29.aspx]:

```
DWORD WINAPI WaitForSingleObject(
HANDLE hHandle,
DWORD dwMilliseconds
);
```

Terminarea firelor de execuție

Un fir de execuție se termină în unul din următoarele cazuri :

 el însuşi apelează funcția ExitThread [http://msdn.microsoft.com/enus/library/ms682659%28VS.85%29.aspx]:

```
void ExitThread(DWORD dwExitCode);
```

- funcția asociată firului de execuție execută un return.
- un fir de execuție ce deține un handle cu dreptul THREAD_TERMINATE asupra firului de execuție, execută un apel TerminateThread [http://msdn.microsoft.com/enus/library/ms686717%28VS.85%29.aspx] pe acest handle :

```
BOOL TerminateThread(

HANDLE hThread,

DWORD dwExitCode
);
```

sau întregul proces se termină ca urmare a unui apel ExitProcess [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682658%28VS.85%29.aspx] sau TerminateProcess [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686714%28VS.85%29.aspx].

La terminarea ultimului fir de executie al unui proces se termină si procesul.

Funcțiile TerminateThread [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686717%28VS.85%29.aspx] și TerminateProcess [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686714%28VS.85%29.aspx] nu trebuie folosite decât în cazuri extreme (pentru că nu eliberează resursele folosite de firul de execuție, iar unele resurse pot fi **vitale**). Metoda preferată de a termina un fir de execuție este ExitThread [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682659%28VS.85%29.aspx], sau folosirea unui protocol de oprire între firul de executie care doreste să închidă un alt fir de executie si firul care trebuie oprit.

Pentru aflarea codului de terminare a unui fir de execuție, folosim funcția GetExitCodeThread [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms683190%28VS.85%29.aspx].

```
BOOL GetExitCodeThread(
HANDLE hThread,
LPDWORD lpExitCode
);
```

- hThread handle al firului de execuție ce trebuie să aibă dreptul de acces THREAD_QUERY_INFORMATION.
- lpExitCode pointer la o variabilă în care va fi plasat codul de terminare al firului. Dacă firul nu șia terminat execuția, această valoare va fi STILL ACTIVE.

Pot apărea probleme dacă firul de execuție returnează STILL_ACTIVE (259), și anume aplicația care testează valoarea poate intra într-o buclă infinită.

Suspend, Resume

```
DWORD SuspendThread(HANDLE hThread);
DWORD ResumeThread(HANDLE hThread);
```

Prin intermediul acestor două funcții, un fir de execuție poate suspenda/relua execuția unui alt fir de execuție.

Un fir de execuție suspendat nu mai este planificat pentru a obține timp pe procesor.

Cele două funcții manipulează un <u>contor de suspendare</u> (prin incrementare, respectiv decrementare - în limitele 0 - MAXIMUM SUSPEND COUNT).

În cazul în care contorul de suspendare este mai mare strict decât 0, firul de execuție este suspendat.

Un fir de executie poate fi creat în starea suspendat folosind flag-ul CREATE SUSPENDED.

Aceste funcții nu pot fi folosite pentru sincronizare (pentru că nu controlează punctul în care firul de execuție își va suspenda execuția), dar sunt utile pentru debug.

Cedarea procesorului

Un fir de execuție poate renunța de bună voie la procesor.

În urma apelului funcției Sleep [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686298%28VS.85%29.aspx] un fir de execuție este suspendat pentru cel puțin o anumită perioadă de timp (dwMilliseconds).

void Sleep(DWORD dwMilliseconds);

Există de asemenea funcția SleepEx [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686307%28VS.85%29.aspx] care este un Sleep [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686298%28VS.85%29.aspx] alertabil (ceea ce înseamnă că se pot prelucra APC-uri - Asynchronous Procedure Call - pe durata execuției lui SleepEx [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686307%28VS.85%29.aspx]).

Funcția SwitchToThread [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686352%28VS.85%29.aspx] este asemănătoare cu Sleep [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686298%28VS.85%29.aspx], doar că nu este specificat intervalul de timp, astfel firul de execuție renunță doar la timpul pe care îl avea pe procesor în momentul respectiv (time-slice).

BOOL SwitchToThread(void);

Funcția întoarce TRUE dacă procesorul este cedat unui alt fir de execuție și FALSE dacă nu există alte fire gata de execuție.

Detalii despre stările și tranzițiile unui Thread găsiți aici [https://ocw.cs.pub.ro/courses/_media/so/laboratoare/thread-states-and-transitions.png].

Alte funcții utile

HANDLE GetCurrentThread(void);

Rezultatul este un pseudo-handle pentru firul curent ce nu poate fi folosit decât de firul apelant. Acest handle are maximum de drepturi de acces asupra obiectului pe care îl reprezintă.

DWORD GetCurrentThreadId(void);

Rezultatul este identificatorul firului curent de executie.

DWORD GetThreadId(HANDLE hThread);

Rezultatul este identificatorul firului ce corespunde handle-ului hThread.

Thread Local Storage

Ca și în Linux, în Windows există un mecanism prin care fiecare fir de execuție să aibă anumite date specifice. Acest mecanism poartă numele de **Thread Local Storage** (TLS). În Windows, pentru a accesa datele din TLS se folosesc indecșii asociați acestora (corespunzători cheilor din Linux).

Pentru a crea un nou TLS, se apelează funcția TlsAlloc [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686801%28v=VS.85%29.aspx]:

DWORD TlsAlloc(void);

Funcția întoarce în caz de succes indexul asociat TLS-ului, prin intermediul căruia fiecare fir de execuție va putea accesa datele specifice. Valoarea stocată în TLS este inițializată cu 0. În caz de eșec, funcția întoarce valoarea TLS OUT OF INDEXES.

Pentru a stoca o nouă valoare într-un TLS, se folosește funcția TlsSetValue [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686818%28v=VS.85%29.aspx]:

```
BOOL TlsSetValue(
DWORD dwTlsIndex,
LPVOID lpTlsValue
);
```

Un fir de execuție poate afla valoarea specifică lui dintr-un TLS apelând funcția TlsGetValue [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686812%28v=VS.85%29.aspx]:

```
LPVOID TlsGetValue(DWORD dwTlsIndex);
```

În caz de succes, funcția întoarce valoarea stocată în TLS, iar în caz de eșec, întoarce 0. Dacă data stocată în TLS are valoarea 0, atunci valoarea întoarsă este tot 0, dar GetLastError [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms679360%28VS.85%29.aspx] va întoarce NO_ERROR. Deci trebuie verificată eroarea întoarsă de GetLastError [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms679360%28VS.85%29.aspx].

Pentru a elibera un index asociat unui TLS, se folosește funcția TlsFree [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686804%28VS.85%29.aspx]:

```
BOOL TlsFree(DWORD dwTlsIndex);
```

Dacă firele de execuție au alocat memorie și au stocat în TLS un pointer la memoria alocată, această funcție nu va face dealocarea memoriei. Memoria trebuie dealocată de către fire înainte de apelul lui TlsFree [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686804%28VS.85%29.aspx].

Exemplu

Exemplul prezintă crearea a 2 fire de execuție ce vor folosi un TLS.

ThreadTLS.c

```
#include <stdio.h>
#include <windows.h>
#include "utils.h"
#define NO THREADS 2
DWORD dwTlsIndex;
VOID TLSUse(VOID)
        LPVOID lpvData;
        /* get the pointer from TLS for current thread */
        lpvData = TlsGetValue(dwTlsIndex);
        DIE((lpvData == 0) && (GetLastError() != 0), "TlsGetValue");
        /* use this data */
        printf("thread %d: get lpvData=%p\n", GetCurrentThreadId(), lpvData);
        Sleep(5000);
}
/* function executed by the threads */
DWORD WINAPI ThreadFunc(LPVOID lpParameter)
{
        LPVOID lpvData;
        DWORD dwReturn;
        /* TLS init for the current thread */
        lpvData = (LPVOID) LocalAlloc(LPTR, 256);
        DIE(lpvData == NULL, "LocallAloc");
```

```
dwReturn = TlsSetValue(dwTlsIndex, lpvData);
        DIE(dwReturn == FALSE, "TlsSetValue");
        printf("thread %d: set lpvData=%p\n", GetCurrentThreadId(), lpvData);
        TLSUse();
        /* free dinamic memory */
        lpvData = TlsGetValue(dwTlsIndex);
        DIE((lpvData == 0) && (GetLastError() != 0), "TlsGetValue");
        LocalFree((HLOCAL) lpvData);
        return 0;
}
DWORD main(VOID)
        DWORD IDThread, dwReturn;
        HANDLE hThread[NO_THREADS];
        int i;
        /* allocate TLS index */
        dwTlsIndex = TlsAlloc();
        DIE(dwTlsIndex == TLS_OUT_OF_INDEXES, "Eroare la TlsAlloc");
        /* create threads */
        for (i = 0; i < NO_THREADS; i++) {
                hThread[i] = CreateThread(NULL,
                                                                    /* default security attributes */
                                                                    /* default stack size */
                              (LPTHREAD_START_ROUTINE) ThreadFunc, /* routine to execute */
                                                                    /* no thread parameter */
                              NULL,
                                                                    /* immediately run the thread */
                              &IDThread);
                                                                    /* thread id */
                DIE(hThread[i] == NULL, "CreateThread");
        /* wait for threads completion */
        for (i = 0; i < NO THREADS; i++) {
                dwReturn = WaitForSingleObject(hThread[i], INFINITE);
                DIE(dwReturn == WAIT_FAILED, "WaitForSingleObject");
        /* free TLS index */
        dwReturn = TlsFree(dwTlsIndex);
        DIE(dwReturn == FALSE, "TlsFree");
        return 0;
```

Fibre de execuție

Windows pune la dispoziție și o implementare de User-space Threads, numite **fibre**. Kernel-ul planifică un singur Kernel Level Thread (KLT) asociat cu un set de fibre, iar fibrele colaborează pentru a partaja timpul de procesor oferit acestuia. Deși viteza de execuție este mai bună (pentru context-switch, nu mai este necesară interacțiunea cu kernel-ul), programele scrise folosind fibre pot deveni complexe. Mai multe informații puteți găsi în cadrul <u>secțiunii suplimentare dedicate</u>, iar aici

[https://ocw.cs.pub.ro/courses/_media/so/laboratoare/windows-fibers.png] puteți vedea control flow-ul într-o reprezentare grafică.

Securitate și drepturi de acces

Modelul de securitate Windows NT ne permite să controlăm accesul la objectele de tip fir de executie.

Descriptorul de securitate pentru un fir de execuție se poate specifica la apelul uneia dintre funcțiile CreateProcess [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682425%28VS.85%29.aspx], CreateProcessAsUser

[http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682429%28VS.85%29.aspx], CreateProcessWithLogonW [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682431%28VS.85%29.aspx], CreateThread [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682453%28VS.85%29.aspx] sau CreateRemoteThread [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682437%28v=VS.85%29.aspx].

Dacă în locul acestui descriptor este pasată valoarea NULL, firul de execuție va avea un descriptor de securitate implicit.

Pentru a obţine acest descriptor este folosită funcţia GetSecurityInfo [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/aa446654%28VS.85%29.aspx], iar pentru a-l schimba funcţia SetSecurityInfo [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/aa379588%28VS.85%29.aspx].

```
DWORD WINAPI GetSecurityInfo(
        HANDLE handle,
        SE_OBJECT_TYPE ObjectType,
        SECURITY_INFORMATION SecurityInfo,
        PSID *ppsidOwner,
        PSID *ppsidGroup,
        PACL *ppDacl,
        PACL *ppSacl,
        PSECURITY_DESCRIPTOR *ppSecurityDescriptor
DWORD WINAPI SetSecurityInfo(
        HANDLE handle,
        SE_OBJECT_TYPE ObjectType,
        SECURITY_INFORMATION SecurityInfo,
        PSID psidOwner,
        PSID psidGroup,
        PACL pDacl,
        PACL pSacl
);
```

Handle-ul întors de funcția CreateThread [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682453%28VS.85%29.aspx] are THREAD_ALL_ACCESS. La apelul GetCurrentThread [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms683182%28VS.85%29.aspx], sistemul întoarce un pseudo-handle cu maximul de drepturi de acces pe care descriptorul de securitate al firului de execuție îl permite apelantului.

Drepturile de acces pentru un obiect de tip fir de execuție includ drepturile de acces standard: DELETE, READ_CONTROL, SYNCHRONIZE, WRITE_DAC și WRITE_OWNER la care se adaugă drepturi specifice, pe care le puteți găsi pe MSDN [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686769(VS.85).aspx].

Sincronizarea firelor de execuție

Pentru sincronizarea firelor de executie avem la dispozitie:

Mutex: POSIX, Win32Semafor: POSIX, Win32

- Secțiune critică (excludere mutuală în cadrul aceluiași proces): Win32
- Variabilă de condiție: <u>POSIX</u>, Win32 (începând cu Vista) [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682052(VS.85).aspx]
- **Eveniment**: Win32 [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682655(VS.85).aspx]
- Timer: Win32.

Standardul POSIX specifică funcții de sincronizare pentru fiecare tip de obiect de sincronizare. <u>API</u>-ul Win32, fiind controlat de o singură entitate, permite ca toate obiectele de sincronizare să poată fi utilizate cu funcțiile standard de sincronizare: WaitForSingleObject [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms687032%28VS.85%29.aspx], WaitForMultipleObjects [http://msdn.microsoft.com/en-

us/library/ms687025%28v=VS.85%29.aspx] sau SignalObjectAndWait [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686293%28VS.85%29.aspx].

Obiectele de sincronizare Semaphore [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms685129%28VS.85%29.aspx], Mutex [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms684266%28VS.85%29.aspx], Event [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682655%28VS.85%29.aspx] și WaitableTimer [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms687012%28VS.85%29.aspx] pot fi folosite atât pentru sincronizarea proceselor, cât și a firelor de executie.

În Windows mai există un mecanism de sincronizare care este disponibil doar pentru firele de execuție ale **aceluiași proces**, și anume CriticalSection [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682530%28VS.85%29.aspx]. Se recomandă folosirea CriticalSection [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682530%28VS.85%29.aspx] pentru excluderea mutuală a firelor de execuție ale aceluiași proces, fiind mai **eficient** decât Mutex [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms684266%28VS.85%29.aspx] sau Semaphore [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms685129%28VS.85%29.aspx].

Win32 <u>API</u> pune la dispoziție un mecanism de acces sincronizat la variabile partajate între fire de execuție prin intermediul funcțiilor **interlocked** (Interlocked Variable Access [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms684122%28VS.85%29.aspx]), precum și operații atomice de inserare și ștergere în liste simplu înlănțuite (Interlocked Singly Linked Lists [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms684121%28VS.85%29.aspx]).

Mutex Win32

Pe scurt:

Mai multe informații puteți găsi în secțiunea dedicată comunicației inter-proces.

Semafor Win32

Avem următoarele funcții:

```
/* creează un semafor */
HANDLE CreateSemaphore(
    LPSECURITY_ATTRIBUTES semattr,
    LONG initial_count,
    LONG maximum_count,
    LPCTSTR name
);

/* deschide un semafor existent */
HANDLE OpenSemaphore(
    DWORD dwDesiredAccess,
    BOOL bInheritHandle,
    LPCTSTR name
);
```

Secțiune critică

Obiectele CriticalSection [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682530%28VS.85%29.aspx] sunt echivalente mutex-urilor POSIX de tip RECURSIVE. Acestea sunt folosite pentru excluderea mutuală a accesului firelor de execuție ale **aceluiași proces** la o secțiune critică de cod care conține operații asupra unor date partajate. Un singur fir de execuție va fi activ la un moment dat în interiorul secțiunii critice. Dacă mai multe fire așteaptă să intre, nu este garantată ordinea lor de intrare, totuși sistemul va fi echitabil față de toate.

Operațiile care se pot efectua asupra unei secțiuni critice sunt: intrarea, intrarea neblocantă, ieșirea din secțiunea critică, inițializarea și distrugerea.

Pentru serializarea accesului la o secțiune critică, fiecare fir de execuție va trebui să intre într-un obiect CriticalSection la începutul secțiunii și să-l părăsească la sfârșitul ei. În acest fel, dacă două fire de execuție încearcă să intre în CriticalSection simultan, doar unul dintre ele va reuși, și își va continua execuția în interiorul secțiunii critice, iar celălalt se va bloca până când obiectul CriticalSection va fi părăsit de primul fir. Așadar, la sfârșitul secțiunii, primul fir trebuie să părăsească obiectul CriticalSection, permițându-i celuilalt intrarea.

Pentru excluderea mutuală se pot folosi atât obiecte Mutex [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms684266%28VS.85%29.aspx], cât și obiecte CriticalSection [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682530%28VS.85%29.aspx]; dacă sincronizarea trebuie făcută doar între firele de execuție ale aceluiași proces este recomandată folosirea CriticalSection, fiind un mecanism mai eficient. Operația de intrare în CriticalSection se traduce într-o singură instrucțiune de asamblare de tip test-and-set-lock (TSL). CriticalSection este echivalentul futex-ului [https://ocw.cs.pub.ro/courses/so/laboratoare/laborator-08#futex-uri] din Linux.

Inițializarea/distrugerea unei secțiuni critice

Alocarea memoriei pentru o secțiune critică se face prin declararea unui obiect CRITICAL_SECTION. Acesta nu va putea fi folosit, totuși, înainte de a fi inițializat (InitializeCriticalSection [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/aa915072.aspx], InitializeCriticalSectionAndSpinCount [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms683476(v=vs.85).aspx], SetCriticalSectionSpinCount [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/windows/desktop/ms686197(v=vs.85).aspx], DeleteCriticalSection [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/aa909214.aspx]).

Un obiect CRITICAL_SECTION nu poate fi copiat sau modificat după inițializare. De asemenea, un obiect CRITICAL SECTION nu trebuie initializat de două ori, în caz contrar, comportamentul său fiind nedefinit.

Contorul de spin (Spin Count) are sens doar pe sistemele **multiprocesor** (SMP) (este ignorat pe sisteme uniprocesor). Contorul de spin reprezintă numărul de cicli pe care îl petrece un fir de execuție pe un procesor în busy-waiting, înainte de a-și suspenda execuția la un semafor asociat secțiunii critice, în așteptarea eliberării acesteia. Scopul așteptării unui număr de cicli în busy-waiting este evitarea blocării la semafor în cazul în care secțiunea critică se eliberează în intervalul respectiv, deoarece blocarea la semafor are impact asupra performanțelor. Folosirea contorului de spin este recomandată mai ales în cazul unei secțiuni critice scurte, accesate foarte des.

Utilizarea secțiunilor critice

Secțiunile critice Windows au comportamentul mutex-urilor POSIX de tip RECURSIVE. Un fir de execuție care se află deja în secțiunea critică nu se va bloca dacă apelează din nou EnterCriticalSection [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682608%28VS.85%29.aspx], însă va trebui să părăsească secțiunea critică de un număr de ori **egal** cu cel al ocupărilor, pentru a o elibera. Pentru a încerca intrarea într-o secțiune critică fără a se bloca, un fir de execuție trebuie să apeleze TryEnterCriticalSection [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/aa450959.aspx].

În cadrul unui fir de execuție, numărul apelurilor LeaveCriticalSection [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms684169%28VS.85%29.aspx] trebuie să fie **egal** cu numărul apelurilor EnterCriticalSection [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682608%28VS.85%29.aspx], pentru a elibera în final secțiunea critică. Dacă un fir de execuție care nu a intrat în secțiunea critică apelează LeaveCriticalSection [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms684169%28VS.85%29.aspx], se va produce o eroare care va face ca firele care au apelat EnterCriticalSection [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682608%28VS.85%29.aspx] să aștepte pentru o perioadă nedefinită de timp.

Exemplu secțiuni critice

```
/* global critical section */
CRITICAL_SECTION CriticalSection;

DWORD ThreadProc(LPVOID *param)
{
    /* only one thread enters the critical section, the rest are blocked */
    EnterCriticalSection(&CriticalSection);

    /* use of protected data */
    /* leaves the critical section, allowing another thread to enter */
    LeaveCriticalSection(&CriticalSection);
}

int main()
{
    /* initialize only one time */
    InitializeCriticalSection(&CriticalSection);
}
```

```
/* the threads execution ... */
DeleteCriticalSection(&CriticalSection);
return 0;
}
```

Evenimente

Evenimentele reprezintă un mecanism prin care un fir de execuție poate semnaliza unul sau mai multe fire că o anumită condiție este îndeplintă. Ce e important este faptul că pot fi deblocate mai multe fire de execuție prin semnalarea unui singur eveniment. Evenimentele sunt de două tipuri, în funcție de modul în care sunt resetate:

- resetare manuală după alertarea mai multor fire de execuție, evenimentul trebuie resetat
- resetare automată dupa alertarea unui singur fir de execuție, evenimentul se resetează automat

Un eveniment este creat folosind funcția CreateEvent [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms682396%28VS.85%29.aspx]:

```
HANDLE WINAPI CreateEvent(

LPSECURITY_ATTRIBUTES lpEventAttributes,

BOOL bManualReset,

BOOL bInitialState,

LPCTSTR lpName
);
```

Pentru a controla un eveniment se folosesc funcțiile:

- SetEvent [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686211%28VS.85%29.aspx#] pentru semnalizarea evenimentului. Dacă evenimentul este de tip auto-reset, atunci un singur fir de execuție va fi trezit, iar evenimentul se resetează automat. Dacă evenimentul este de tip manual-reset, atunci evenimentul rămâne semnalizat până când un fir de execuție apelează ResetEvent [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms685081%28VS.85%29.aspx]. Altfel, orice fir de execuție care încearcă să aștepte pe eveniment va fi automat deblocat.
- ResetEvent [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms685081%28VS.85%29.aspx] asigură trecerea evenimentului în starea non-signaled. Se utilizează împreună cu un eveniment de tip manual-reset.
- PulseEvent [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms684914%28VS.85%29.aspx] deblochează toate firele de execuție care așteaptă la un eveniment de tip manual-reset, iar evenimentul este apoi resetat. Dacă funcția este folosită în conjucție cu un eveniment auto-reset, atunci va debloca un singur fir de execuție.

Obiectele eveniment de pe Windows sunt diferite de variabilele de condiție de pe Linux.

Dacă se face signal pe un eveniment, și nu există un thread care așteaptă la acel eveniment, acest semnal nu va fi reținut.

În momentul în care vine un thread și așteaptă la un eveniment **după** ce s-a dat un semnal, acesta rămâne blocat până când alt thread mai trimite încă un semnal.

Operații atomice cu variabile partajate (Interlocked Variable Access)

Funcțiile **interlocked** pun la dispoziție un mecanism de sincronizare a accesului la variabile partajate între mai multe fire de execuție. Funcțiile pot fi apelate de fire de execuție ale unor procese diferite, pentru variabile aflate într-un spațiu de memorie partajată. Funcțiile interlocked reprezintă cel mai simplu mod de evitare a race-ului care apare când două fire de execuție modifică aceeași variabilă.

Operatiile atomice asupra variabilelor partajate:

incrementare / decrementare (ambele funcții întorc noua valoare)

atribuirea atomică a unei valori unei variabile partajate (primele două funcții întorc vechea valoare)

atribuirea atomică după testarea valorii variabilei partajate

```
LONG InterlockedCompareExchange(
    LONG volatile * dest,
    LONG exchange,
    LONG comp
);

PVOID InterlockedCompareExchangePointer(
    PVOID volatile * dest,
    PVOID exchange,
    PVOID comp
);
```

InterlockedCompareExchange [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms683560%28VS.85%29.aspx] va compara dest cu comp; dacă sunt egale, îi va atribui lui dest valoarea exchange. Testul și atribuirea vor fi executate într-o singură operație **atomică**. Pentru variabile de tip pointer se va folosi InterlockedCompareExchangePointer [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms683568%28v=VS.85%29.aspx]. Comportamentul este echivalent cu:

Windows Thread Pooling

Programele cu un număr mare de fire de execuție pot aduce probleme de performanță dincolo de cele de locking:

- Fiecare fir de execuție are o stivă proprie (default 1MB). Astfel, 1000 de fire vor consuma 1GB de spațiu virtual.
- Context-switch-urile între fire de execuție pot cauza page-fault-uri la accesarea stivei.
- Crearea și terminarea firelor de execuție presupun calcule suplimentare.

Pentru a facilita dezvoltarea de aplicații eficiente bazate pe fire de execuție, sistemul de operare Windows pune la dispoziție mecanismul **thread pooling**. Utilizarea acestuia este benefică în cazul unei aplicații bazată pe fire de execuție care au de îndeplinit taskuri relativ scurte. Prin utilizarea thread pooling, fiecare task de efectuat va fi atribuit unui fir de execuție din pool (un task este o procedură executată de un fir de execuție din thread pool).

Există două modalități prin care o aplicație poate specifica task-urile pe care le dorește executate de fire de execuție din thread pool:

- se pot adăuga taskuri ce vor fi executate **imediat** ce se eliberează un fir de execuție din thread pool
- se pot adăuga operații de așteptare care au asociată o funcție callback ce urmează a fi executată la sfârșitul unui timeout de unul dintre firele de execuție din thread pool. Din această categorie fac parte operațiile de așteptare a terminării unei intrări/ieșiri asincrone, operațiile de așteptare a expirării unui Timer-Queue Timer și funcțiile de așteptare înregistrate.

Dacă vreuna dintre funcțiile executate într-un thread-pool apelează TerminateThread, comportamentul nu este definit.

Un exemplu practic pentru Windows ThreadPools, ce folosește noul <u>API</u>, se găsește aici [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms686980%28v=VS.85%29.aspx].

Adăugarea de taskuri la thread pool

Așteptarea unei operații de intrare/ieșire asincrone

Pentru a adăuga la *thread pool* un task care se va executa la finalul unei operații de intrare/ieșire asincrone pe un anumit *file handle*, se va apela funcția:

Adăugarea unui task pentru execuție imediată

Pentru a adăuga la thread pool un task care să fie executat imediat se va apela funcția:

```
BOOL QueueUserWorkItem(

LPTHREAD_START_ROUTINE Function, // funcția de executat

PVOID Context, // pointer ce va fi pasat funcției ca argument

ULONG Flags); // tipul rutinei (IO, NON-IO, funcția așteaptă mult, etc.)

// Semnătura funcției e identică cu semnătura funcțiilor executate cu CreateThread

DWORD WINAPI ThreadProc(

LPVOID param
);
```

Timer Queues

Obiectele *TimerQueue* reprezintă **cozi de timere**. Ele conțin obiecte *Timer-Queue Timer* care au asociată o funcție *callback*, ce va fi executată de un fir de execuție din *thread pool* la expirarea timerului.

Crearea/distrugerea unei cozi de timere

```
#define _WIN32_WINNT 0x0500
#include <windows.h>
HANDLE CreateTimerQueue(void);
// marchează coada pentru ștergere, dar *NU* așteaptă
// ca toate callbackurile asociate cozii să se termine
BOOL DeleteTimerQueue(
       HANDLE TimerQueue
);
   CompletionEvent = NULL - marchează coada pentru stergere si iese imediat (ca DeleteTimerOueue)
   CompletionEvent = INVALID_HANDLE_VALUE - funcția așteaptă să se încheie toate callbackurile.
   CompletionEvent = un handle de tip Event - un obiect Event care va fi
                      trecut în starea SIGNALED când se încheie toate callbackurile.
 */
BOOL DeleteTimerQueueEx(
       HANDLE TimerQueue,
       HANDLE CompletionEvent
);
```

Crearea unui timer

Pentru crearea unui timer se va apela funcția:

```
BOOL CreateTimerQueueTimer(
        PHANDLE phNewTimer, // aici întoarce un HANDLE la timerul nou creat
        HANDLE TimerQueue, // coada la care este adăugat timerul.
                            // Dacă e NULL se folosește o coadă implicită.
        WAITORTIMERCALLBACK Callback, // callback de executat
        PVOID Parameter,
                            // parametru trimis callbackului
        DWORD DueTime,
                            // timerul va expira prima dată după 'DueTime' milisec.
                            // apoi timerul va expira periodic după 'Period' milisec.
        DWORD Period,
        ULONG Flags
                            // tipul callbackului: IO/NonIO, EXECUTEONLYONCE, ș.a.
);
// semnătura unui callback
VOID WaitOrTimerCallback(
        PVOID lpParameter,
        BOOLEAN TimerOrWaitFired
);
// modificarea timpului de expirare al unui timer
BOOL ChangeTimerQueueTimer(
        HANDLE TimerQueue, // coada la care este adăugat timerul.
                           // Dacă e NULL se foloseste o coadă implicită.
        HANDLE Timer, // HANDLE la timerul de modificat
        ULONG DueTime, // timerul va expira prima dată după 'DueTime' milisec.
        ULONG Period // apoi timerul va expira periodic după 'Period' milisec.
);
// dezactivarea unui timer
BOOL CancelTimerQueueTimer(
        HANDLE TimerQueue,
        HANDLE Timer
);
// dezactivarea ȘI distrugerea unui timer.
// CompletionEvent e similar cu cel din DeleteTimerQueueEx.
BOOL DeleteTimerQueueTimer(
        HANDLE TimerQueue,
        HANDLE Timer,
        HANDLE CompletionEvent
```

Registered Wait Functions

Funcțiile de așteptare înregistrate sunt funcții de așteptare executate de un fir de execuție din thread pool. În momentul în care obiectul de sincronizare după care se așteaptă trece în starea signaled, se va executa rutina callback asociată funcției de așteptare înregistrate, de un fir de execuție din thread pool. În mod implicit, funcțiile de așteptare înregistrate se rearmează automat și rutinele callback sunt executate de fiecare dată când obiectul de sincronizare după care se așteaptă trece în starea signaled, sau intervalul de timeout expiră. Acest lucru se repetă până când înregistrarea funcției de așteptare este anulată. Se poate seta, însă, ca funcția de așteptare înregistrată să se execute o singură dată.

Înregistrarea unei funcții de așteptare

Pentru înregistrarea în thread pool a unei funcții de așteptare se va apela funcția:

```
BOOL RegisterWaitForSingleObject(
PHANDLE phNewWaitObject,
HANDLE hObject,
WAITORTIMERCALLBACK Callback,
PVOID Context,
ULONG dwMilliseconds,
ULONG dwFlags
);
```

De fiecare dată când hObject trece în starea signaled, și la fiecare dwMilliseconds, rutina Callback va fi executată cu parametrul Context, de un fir de execuție din thread pool. Rutina Callback trebuie să nu apeleze TerminateThread și să aibă următoarea signatură:

```
VOID CALLBACK WaitOrTimerCallback(
PVOID lpParameter,
BOOLEAN TimerOrWaitFired
);
```

Parametrul TimerOrWaitFired va specifica dacă execuția rutinei Callback s-a declanșat în urma trecerii în starea **signaled** a obiectului de sincronizare, sau în urma **expirării** intervalului de timeout specificat.

Prin intermediul parametrului dwFlags se pot transmite caracteristici ale firului de execuție care va executa rutina Callback, precum și dacă funcția de așteptare trebuie să se execute doar o singură dată. Funcția va întoarce, prin parametrul phNewWaitObject, un handle ce va fi folosit pentru deînregistrarea funcției de așteptare.

Deînregistrarea unei funcții de așteptare

Pentru a anula înregistrarea unei funcții de asteptare se va apela una dintre funcțiile:

```
BOOL UnregisterWait (HANDLE WaitHandle);
BOOL UnregisterWaitEx(HANDLE WaitHandle, HANDLE CompletionEvent);
```

Orice funcție de așteptare înregistrată va trebui deînregistrată prin apelul uneia dintre funcțiile de mai sus.

Funcția UnregisterWaitEx va semnaliza event-ul CompletionEvent în cazul în care se termină cu succes și rutina de callback s-a terminat cu succes. Dacă valoarea lui CompletionEvent nu este NULL, atunci funcția va aștepta finalizarea operației de așteptare și terminarea rutinei asociate.

Exerciții de laborator

Windows

În rezolvarea laboratorului folosiți arhiva de sarcini lab09-tasks.zip [http://elf.cs.pub.ro/so/res/laboratoare/lab09-tasks.zip]

Pentru a deschide proiectul Visual Studio continând exercitiile, deschideti fisierul lab09.sln.

Exercițiul 1 - Threading și priorități

Încărcați proiectul 1-threading și setați-l ca StartUp Project. Compilați și rulați programul. Aflați câte fire de execuție creează în total.

Lansați ProcessExplorer (check Desktop) și verificați răspunsul de la întrebarea de mai sus. (View $\rightarrow$ Select Columns $\rightarrow$ Process Performance $\rightarrow$ Threads)

Aflaţi prioritatea procesului threading.exe. (View $\rightarrow$ Select Columns $\rightarrow$ Process Performance $\rightarrow$ Base Priority)

Experimentați schimbând prioritatea procesului (click-dreapta pe numele procesului → Set Priority). Setați prioritatea astfel încât procesul threading.exe să primească mai mult timp pe procesor.

Dacă setați ca prioritate real-time și comentați linia cu Sleep din bucla while, cel mai probabil vi se va bloca mașina virtuală. Acest lucru s-ar întâmpla pentru că ar exista tot timpul un thread cu prioritate mai mare ca cele pentru interfața grafică, de exemplu, gata să ruleze pe procesor. Vezi și link [https://en.wikipedia.org/wiki/Starvation_(computer_science)].

Exercitiul 2 - Thread debugging

Deschideți sursa 2-debug.c din proiectul 2-debug și completați funcția StartThread pentru a implementa crearea unui fir de executie (urmăriti în cod sectiunea marcată cu *TODO*).

Compilați și rulați sursa. Aplicația trebuie pornită din consolă: Tools → PowerShell Command Prompt. Observati că programul se blochează. Identificati si rezolvati problema.

Soluția nu implică comentarea funcției Sleep. Inspectați funcțiile MakeCake, MakeTiramisu și MakeMarshmallows și observați ordinea în care se face WaitForSingleObject pe ingrediente (semafoare). Amintiți-vă din laboratorul precedent care era problema de la Exercițiul 5 [http://ocw.cs.pub.ro/courses/so/laboratoare/laborator-08#exercitiul 5 - blocked 15p].

Exercițiul 3 - Interlocked

În cadrul acestui exercițiu dorim să testăm diverse tipuri de incrementări atomice ale unei variabile, comparându-le timpul de execuție. Deschideți sursa interlocked.c din proiectul 3-interlocked. Programul crează NO_THREADS fire de execuție, care incrementează circular o variabilă (când se ajunge la o limită se resetează la 0).

Asigurați accesul exclusiv la variabila incrementată folosind <u>Interlocked Variables</u> deoarece mecanismul e mai rapid decât o incrementare normală protejată cu Mutex sau CRITICAL_SECTION (folosiți funcția InterlockedCompareExchange). Incrementarea circulară se va face în funcția thread_function (urmăriți comentariile cu *TODO 1*). Veți avea nevoie de două operații interlocked (InterlockedIncrement și InterlockedCompareExchange).

Identificați o problemă cu folosirea Interlocked Operations pentru a incrementa circular o variabilă.

Adăugați un apel SwitchToThread() [https://msdn.microsoft.com/en-us/library/windows/desktop/ms686352(v=vs.85).aspx] (echivalent al yield() din Linux) între cele două operații interlocked. Compilați și rulați din nou programul. Observați că rezultatul nu mai este cel așteptat. Acest lucru s-a întâmplat pentru că am forțat schedulerul să schimbe firul de execuție imediat după

incrementare. Chiar dacă fiecare operație în parte este atomică, succesiunea a două operații atomice **NU** este atomică.

Comparați timpul de execuție al programului precedent în cazul în care se folosește un mutex care să sincronizeze accesul la variabila count, completând funcția thread_function_mutex (*TODO 2*). Nu uitati să modificati si parametrul functiei CreateThread din functia main.

Exercițiul 4 - TLS

Dorim să simulăm o implementare a funcției perror. Pentru aceasta vom avea variabila globală myErrno, dar cu valori specifice (diferite) pentru fiecare fir de execuție. Deschideți sursa tls.c din proiectul 4-tls și urmăriți comentariile marcate cu TODO (revedeți secțiunea despre TLS).

Exercițiul 5 - TimerQueue

Deschideți sursa timer.c din proiectul 5-timer. Creați un Timer-Queue Timer, a cărui rutină callback să fie declanșată de exact 3 ori, o dată la fiecare secundă. După 3 declanșari se va dezactiva timerul și se vor distruge toate resursele create. Trebuie să sincronizați rutina timer-ului cu funcția main care va dezactiva timer-ul; pentru aceasta puteți folosi orice mecanism de semnalizare: semafor, event (revedeți secțiunea despre <u>Timer Queues</u>).

Exercițiul 6 - Barrier

Deschideți sursa barrier.c din proiectul 6-Barrier. Implementați o barieră reutilizabilă folosind un mutex și o variabilă de tip eveniment. Completați funcțiile de lucru cu bariera pentru a obține funcționalitatea dorită (comentariile marcate cu *TODO*).

Pentru a putea semnaliza un obiect și a aștepta la un alt obiect de sincronizare în același timp, puteți folosi funcția SignalObjectAndWait [https://docs.microsoft.com/en-us/windows/desktop/api/synchapi/nf-synchapi-signalobjectandwait]. De asemenea, revedeți secțiunile despre lucrul cu <u>mutex-uri</u> și <u>evenimente</u>.

Bariera va fi reprezentată prin structura:

Folosiți mutexul pentru a sincroniza execuția în cadrul funcției WaitThresholdBarrier. Folosiți eventul pentru a aștepta până când toate threadurile ajung să apeleze funcția WaitThresholdBarrier. Folosiți funcția PulseEvent [http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms684914%28VS.85%29.aspx] pentru a semnala toate threadurile care așteaptă asupra eventului.

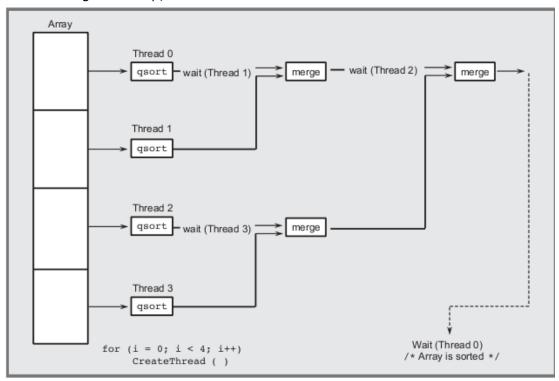
BONUS

Parallel Sort

Deschideți sursa sort.c din proiectul 7-sort. Se dorește realizarea sortării unui șir de numere aleatoare dintr-un fisier în următorul mod:

- Se împarte vectorul în bucăți către fiecare fir de execuție
- Un fir de execuție sortează bucata proprie folosind guicksort

Se face merge la bucăți, în următorul fel:

Realizați partea de creare a firelor de execuție și împărțire a taskurilor în funcția init_setup(). După ce toate firele de execuție sortează chunk-ul static, unele vor incepe sa facă merge la chunk-urile sortate. Completați funcția ThreadFunc pentru ca, în funcție de id, un fir de execuție să apeleze funcția MergeChunks (care realizează interclasarea a doi vectori sortați) (urmăriți comentariile cu *TODO*).

Şirul de numere este dat sub forma unui fişier binar care poate fi generat cu programul generator.exe. Citirea şirului într-un vector este deja realizată în funcția init_setup, iar fiecare fir de execuție primește o structură CHUNK care reprezintă dimensiunea unui vector de sortat, cât și adresa inițială a vectorului. Interclasarea a două structuri CHUNK în care vectorii sunt deja sortați se realizează cu funcția MergeChunks.

The dorm room problem

Deschideți sursa dorm_room.c din proiectul 8-dean. Se dorește simularea/modelarea următoarei probleme: decanul și studenții. Se dau următoarele constrângeri:

- Orice număr de studenți poate intra într-o cameră în același moment
- Decanul poate intra într-o cameră doar dacă nu sunt studenți acolo (pentru a realiza o percheziție)
   sau dacă sunt mai mult de 25 de studenți (pentru a sparge petrecerea)
- Cât timp Decanul este în cameră, studentii pot doar iesi, nu si intra
- Decanul nu poate părăsi camera până când nu au ieșit toți studenții (s-a terminat sigur petrecerea
   :P)
- Există un singur Decan.

Rezolvați problema scriind cod pentru entitățile respective: decan și student. Pentru firele de execuție *studenți* completați funcțiile "enter_room" și "party", iar pentru firul de execuție *decan* completați funcția "break_party" (revedeți secțiunea despre <u>mutex-uri și semafoare</u>).

Folosiți funcțiile "dbg_student" și "dbg_decan" pentru a afișa mesaje corespunzătoare de fiecare dată când un fir de execuție își schimbă starea (ex: decanul intră în cameră, un student nu poate intra deoarece decanul e deja în cameră etc.)

Soluții

Soluţii laborator 9 [http://elf.cs.pub.ro/so/res/laboratoare/lab09-sol.zip]

so/laboratoare/laborator-09.txt · Last modified: 2020/04/22 22:03 by liza_elena.babu